

24.5.2019

Valtioneuvoston koheesiopolitiikasta vastaava ministerityöryhmä
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiovarainministeriö
Keski-Suomen kansanedustajat
Koheesio2021+ - työryhmä

KANNANOTTO EU:N OHJELMAKAUDEN 2021 -2027 ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN VALMISTELUUN SUOMESSA

EU- komission maaraportin yhteydessä 2019 julkaistiin myös koheesiopolitiikan suositukset Suomelle. Niissä korostettiin kasvun ja työllisyyden painoarvoa Suomen aluepolitiikassa. Aiempien ohjelmakausien varoilla on pystytty tasaamaan kehittyneisyseroja Suomessa. Nyt koheesiorahoituksen painopistettä tulee kohdentaa vahvemmin kasvun ja työllisyyden edistämiseen koko Suomessa. Keski-Suomen maakuntahallitus katsoo, että on viisasta kohdentaa varoja vahvasti esim. vientiteollisuuspainotteiseen Keski-Suomeen, missä on vaikuttava innovaatiopotentiaali varojen hyödyntämiseen ja siten edellytykset luoda lisäarvoa EU-koheesiopolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Rakennerahastovarot ovat kehittämisvaroja, jotka tulee jakaa alueiden kesken sen mukaan, mikä on niiden potentiaali varojen hyödyntämisessä. Keskeisiä tekijöitä ovat mm. yritysten määrä, innovaatiopotentiaali (yliopistot ja korkeakoulut) sekä työttömien määrä. Kuluvalle ohjelmakaudella suuri osa rakennerahastotoiminnan tuloksista syntyy Etelä- ja Länsi-Suomessa, jonka rahoitusosuus on nyt vain 28% varoista. Alueella on 77% Suomen väestöstä ja 80% Suomen yrityksistä ja avoimen sektorin työpaikoista.

Uudelle ohjelmakaudelle 2021-2027 Suomeen on tulossa kahteen kehittyneisyyskategoriaan kuuluvia alueita: kehittyneet alueet (Helsinki - Uusimaa ja Ahvenanmaa) ja siirtymäalueet (Itä- ja Pohjois-Suomi, Etelä-Suomi ja Länsi-Suomi). Komission aluepolitiikan näkökulmasta Suomessa on vain kahdenlaisia alueita. Koska Manner-Suomessa Uusimaa saa rahoituksensa omasta kiintiöstään ja muu Suomi on samaa siirtymäaluetta, on luonnollista, että Suomen saanto jaetaan tasaisesti siirtymäalueen sisällä. Keski-Suomen maakuntahallitus katsoo, että asukaslukuperusteisuus on hyvä lähtökohta seuraavan ohjelmakauden aluekehitysvarojen jakamiselle.

Maakuntien sisäiset kehityserot ovat kasvaneet kaupungistumisen myötä koko Suomessa. Aluekehitysvaroja voidaan käyttää alueiden uusiutumisen vauhdittamiseksi niin kasvukeskuksissa kuin työllisyysdeltään ja väestökehitykseltään heikosti menestyvillä alueilla.

Keski-Suomen maakuntahallitus pitää tärkeänä, että harvan asutuksen kriteereillä määritelty NSPA - status ja sen myötä tuleva lisätuki annetaan Itä- ja Pohjois-Suomen ohella myös Saarijärven - Viitasaaren seutukunnalle. Suomen 1,5 miljardin euron rahoitussaannosta 17 prosenttia perustuu pohjoisen harvaan asuttujen alueiden erityistukeen (NSPA). Tuki kuuluu Itä- ja Pohjois-Suomen rinnalla Suomen EU:n liittymissopimuksen mukaisesti myös Saarijärven - Viitasaaren seudulle. Asia on tunnustettava, vahvistettava ja huomioitava niin rahoituksen kansallisessa kohdentamisessa kuin myös ohjelma-asiakirjan sisällössä. Liittymissopimus on sitova asiakirja ja Saarijärven - Viitasaaren seutukunnan erityisaseman peruste.

Maakuntahallitus esittää, että kaupunkilähtöiseen kehittämiseen ohjattavien varojen jakomekanismi on uudistettava. Nykyinen 6Aika -jako on kasvukeskusaupunkien kehittämispotentiaalin kannalta

toimimaton. Suomessa on tärkeitä kasvukeskuksia nykyisen 6Aika -aluejaon ulkopuolella. Nämä tulee Keski-Suomen maakuntahallituksen mielestä olla osana rakennerahastojen kaupunkikehityksen kokonaisuutta. Kaupunkilähtöisen ohjelman toteutuksella ei tule kuitenkaan lisätä hallinnollisia rakenteita.

EU:n laaja koheesio- tai aluepolitiikka tavoittelee kaikkien alueiden mahdollisimman hyvää kykyä kasvaa ja kehittyä oman potentiaalinsa mukaan. Uuden ohjelmakauden hallintomalleja ja lainsäädäntöä valmistellessa tulee päällimmäisenä lähtökohtana olla aluelähtöisyys: alueiden tarpeet, asiakasnäkökulma ja alueellinen päätöksenteko. Keskitetty hallintomalli ei palvele aluekehittämistä, alueiden tarpeita eikä myöskään asiakkaita. Keski-Suomen maakuntahallitus edellyttää, että Keski-Suomen liitto toimii ohjelmakaudella 2021- 2027 välittävänä toimielimenä. Ohjelmaan sisältyvä tekninen tuki tulee erityisesti kohdentaa välittävälle toimielimelle, ei keskushallinnolle. Teknisen tuen taso tulee olla riittävä: EAKR- tuki ESR- tuen tavoin 4%. Nykyisellä ohjelmakaudella ohjelman hallinnointia on jouduttu tukemaan kuntarahoituksella maakuntaliittojen kautta, mikä ei ole perusteltua eikä tarkoituksenmukaista toimintaa.

Alueiden Euroopassa tärkeää on, että jokainen maakunta osallistuu tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseen ja tuottaa lisäarvoa Suomen ja Euroopan kasvun tueksi. Näin myös valtakunnallisten toimenpidekokonaisuuksien valmistelun tulee olla avointa läpinäkyvää ja osallistavaa. Valtakunnallinen toiminta tulee uudistaa alueiden tarpeisiin perustuvaksi, maakuntien omaehtoiseksi ylimaakunnalliseksi yhteistyöksi.

Keski-Suomen maakuntahallituksen mielestä aluelähtöisyys tulee nykykautta voimakkaammin kytkeä ohjelmien yhteensovittamiseen ja yhteensovittamista tulee erityisesti voida tehdä maakunnissa. Maakunnan yhteistyöryhmillä on tärkeä rooli alueellisen osallisuuden ja resurssien tuloksellisen kohdentamisen kannalta.

KESKI-SUOMEN LIITTO

MAAKUNTAHALLITUS